

REFERAT Natur-, Miljø- og Klimaudvalget d. 07-02-2024

Mødedato Onsdag d. 07. februar 2024 kl. 09:00

Mødested Mødelokale 188

Indholdsfortegnelse

Orientering om Storå-komitéens aflevering af Helhedsplan for Storå.....	3
Tvis Mølle Naturlaboratorium - Sundhedslaboratoriet.....	4
Orientering om proces for sikring af boringsnære beskyttelsesområder.....	6
Godkendelse af kystvandrådets forslag til indsatsprogram for den centrale del af Limfjorden.....	8
Faunastriber i agerlandet.....	10
Lukket: Plan- og Budgetgrundlag 2025 - 2028 for NMK.....	11
Lukket: Meddelelser.....	12
Lukket: Underskrift af beslutningsprotokol.....	13

Punkt 1: Orientering om Storå-komiteéns aflevering af Helhedsplan for Storå

00.17.00-A30-2-22

Sagsfremstilling

TM/MN – NMK

Byrådene i Ikast-Brande, Herning og Holstebro kommuner nedsatte Storå-komiteen med det formål at bidrage til optimal og helhedsorienteret vandhåndtering i hele å-systemet på tværs af kommunerne.

Storå-Komiteen har i efteråret 2023 udarbejdet og i fællesskab vedtaget en helhedsplan for Storå-oplandet, jf. den opgavebeskrivelse, som er stillet.

I arbejdet med at fastlægge helhedsplanen har komiteen med baggrund i tekniske analyser arbejdet med et fokus, som skal sikre helheder ved at sammentænke muligheder og gevinster og på den baggrund også udpeget fem særlige fokusområder i Storå-oplandet med de samlet set største potentialer.

Komiteen ønskede, at fokusområderne skulle omfatte større potentielle projektområder, hvor der kunne arbejdes med synergier mellem forskellige indsatser herunder genskabelse af naturlig hydrologi, CO₂-binding, reduktion af næringsstofudvaskning, skabe mere robusthed for at imødegå fremtidige klimaforandringer, forbedre biodiversiteten mm.

Foruden udpegning af fokusområder har Storå-komiteen udarbejdet en række anbefalinger som omhandler Storå-oplandet bredt, der kan understøtte politiske prioriteringer for kommunernes fremadrettede indsatser og udpegninger.

I Holstebro Kommune er udpeget et fokusområde ved Savstrup/Hogager, som er beliggende øst for Holstebro by og afgrænses omkring Tinkerdal i Feldborg plantage. Derudover indeholder planen og den baggrundsviden, som lægges til grund, et væsentligt vidensinput og oplæg til fokus i prioriteringer i øvrigt, i arbejdet med vandplan- og lavbundsindsatser, samt klimaudfordringer og samtænkning med natur.

Med henblik på en formel gennemgang af planen og dens tilblivelse samt hvordan viden fra planen kan bringes i spil i et opdateret VOS samarbejde, planlægges der for, at helhedsplanen præsenteres samlet for det relevante udvalg i de tre kommuner snarest muligt.

De nye nationale rammer for VOS-samarbejdet lægger op til en øget koordinering på tværs af kommuner og interessenter, og der kan sikres medfinansiering til løsning af denne opgave i et VOS sekretariat og i kommunerne. Rammerne og mulighederne i dette peger på, at samarbejdsmodellen fra Storåkomiteen kan udbredes via den nye VOS-ramme.

Indstilling

Det indstilles, at Natur-, Miljø- og Klimaudvalget tager orienteringen til efterretning.

Beslutning

Indstilling tiltrådt.

Bilag

Bilag 1 - Helhedsplan for Storå

Punkt 2: Tvis Mølle Naturlaboratorium - Sundhedslaboratoriet

04.00.00-P20-2-22

Sagsfremstilling

TM/HK – NMK

Holstebro Kommune har modtaget tilsagn fra Nordea-fonden om støtte til Sundhedslaboratoriet på 3.788.305 millioner kroner.

Sundhedslaboratoriet består af tre platforme og et pulsspor, der er udviklet, så de tilgodeser forskellige former for sundhed (se bilag 1). Sundhedslaboratoriet placeres spredt ud på tre forskellige lokationer på kanten af skoven. Det understøtter både sundhed, trivsel og læring i form af tempo og puls samt meditation og ro, og skovens rum danner en perfekt ramme om disse aktiviteter. Her er det muligt at bruge naturen som bevægelsesrum og til overnatning.

Naturen som ressource for sundhedsfremme

Natur og friluftsliv har en stor betydning for menneskers sundhed og trivsel, og friluftsliv og naturglæde er derfor oplagte elementer i Holstebro Kommunes arbejde med forebyggelse, sundhedsfremme og rehabilitering. Sundhedslaboratoriet skal bidrage til, at naturens potentialer inden for både fysisk og mental sundhed udnyttes meget mere i Holstebro Kommune. En lang række indsatser og forløb i Center for Sundhed og Center for Træning kan med fordel gennemføres i naturen – flere er allerede igang.

Flere børn og unge i naturen i skoletiden

Idrætstimerne skal ud i naturen, så børn og unge på egen krop mærker effekten af ophold og bevægelse i naturen. Sundhedslaboratoriet kan benyttes af skoler og uddannelsesinstitutioner i forbindelse med en række læringsforløb – både i tværfaglige kontekster og i forbindelse med undervisning i specifikke fag med særligt fokus på krop og bevægelse samt mentalt helbred, fællesskaber, inklusion og trivsel. Her er bl.a. plads til, at en hel klasse overnatter sammen på shelterpladsen.

Flere ud i naturen

Ifølge 'Fremtidens idrætsfaciliteter i Holstebro Kommune' er naturen det mest benyttede sted til idræt, sport og motion blandt idrætsaktive voksne borgere i Holstebro Kommune. Godt seks ud af ti idrætsaktive voksne (61 pct.) benytter naturen til idræt. Sundhedslaboratoriet understøtter med de åbne og tilgængelige rammer, der giver mulighed for bevægelse og aktivitet i naturen, således denne store gruppe af borgere.

Sundhedslaboratoriet kan dermed bidrage til, at flere af kommunens borgere og gæster benytter naturen i deres hverdag, at de er aktive i naturen og får glæde af naturens mange positive effekter på deres mentale- og fysiske sundhed.

Målet er, at etableringen af Sundhedslaboratoriet bidrager til, at antallet af besøgende stiger til 85.000 besøgende årligt.

Besøgende, der med udgangspunkt i de nye rammer, får nye muligheder for lokale oplevelser, bevægelse og fællesskaber i naturen. Dermed bidrager Tvis Mølle Naturlaboratorium til, at mange flere borgere får et hverdagsfriluftsliv med en sund og aktiv livsstil til følge. Efter etablering af Vand og Naturlaboratorierne er det seneste besøgstal opgjort på 70.000 årligt. På sigt skal stedet tiltrække 100.000 besøgende årligt.

Naturen som arena for foreninger

Flere foreninger skal benytte naturen som arena for aktiviteter og arrangementer, og med Sundhedslaboratoriet udvides mulighederne for dette. Det kan være alt fra fodboldklubbens alternative træninger, spejdergruppens ugentlige møder eller lejturture, kulturforeningen udendørs forestillinger eller gymnastikforeningens tilbud om yoga- eller tai chi i det fri.

Tværgående samarbejde

Sundhedslaboratoriet er udviklet i et tværfagligt fællesskab mellem skoleforvaltningen og idrætslærere, fysio- og ergoterapeuter fra Center for Sundhed og Center for Træning, konsulenter indenfor sundhedsfremme samt forenings- og fritidskonsulenter.

Økonomi og evaluering

De samlede etableringsomkostninger for de tre platforme er 6.871.609 millioner kroner, Holstebro Kommune bidrager med 50% medfinansiering på 3.435.805 kroner.

Derudover modtager Holstebro Kommune 300.000 kroner til en evaluering af de sundhedsfremmende og forebyggende indsatser. Formålet med evalueringen skal være at undersøge, hvilken effekt naturen som 'rum' i sundhedsfremmende aktiviteter har på borgernes mentale trivsel, fællesskab og bevægelse. Den kommunale medfinansiering sker via de afsatte og frigivne projektmidler til Tvis Mølle Naturlaboratorium.

Der vil blive ansøgt om bevillinger, når projektets endelige økonomi kendes efter udbud.

Økonomi har ingen bemærkninger til det økonomiske indhold i sagen.

Indstilling

Det indstilles, at Natur-, Miljø- og Klimaudvalget tager orienteringen om bevillingen fra Nordeafonden til efterretning

Beslutning

Indstilling tiltrådt.

Bilag

Bilag 1 - Skitseforslag Tvis Mølle Sundhedslaboratorium

Præsentation

Punkt 3: Orientering om proces for sikring af boringsnære beskyttelsesområder

09.08.24-P16-1-23

Sagsfremstilling

TM/DRN - NMK

Holstebro Kommunes indsatsplan for grundvandsbeskyttelse fastlægger, at der skal sikres pesticidfri dyrkning af de sårbare boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) ved vandværkernes indvindingsboringer.

Der er udpeget BNBO ved alle vandværkers indvindingsboringer, men i Holstebro Kommune er kun Ejsing, Sandagergård, Herrup, Ryde og Mogenstrup Vandværkers BNBO'er vurderet som sårbare, og det er her, at der er behov for indsats, jf. Holstebro Kommunes indsatsplan for grundvandsbeskyttelse.

Sikringen af pesticidfri dyrkning er søgt gennemført via frivillige aftaler mellem vandværker og lodsejere, i en fælles forståelse med interessenterne.

Teknik og Miljø inviterede på den baggrund i foråret 2021 til dialogmøde mellem vandværkerne repræsenteret ved Vandrådet (senere Vandsamarbejdet) og landbruget repræsenteret ved Holstebro-Struer og Vestjysk landboforeninger. Der blev i fællesskab med de to parter udarbejdet principper som grundlag for forhandlinger, som begge parter kunne tilslutte sig.

Herefter har det været parternes opgave at forhandle sig frem til og indgå konkrete aftaler inden udgangen af 2022.

Vandværker og lodsejere har forsøgt at nå i mål med at indgå aftaler. Ved Herrup Vandværk er det lykkedes, og parterne har indgået en aftale.

Mogenstrup Vandværks BNBO er landbrugsarealer, som er kommunalt ejet og bortforpagtes pesticidfri, hvorved BNBO ved dette vandværk er sikret.

Ryde Vandværk har, mens processen har stået på, truffet beslutning om, at man ikke ønsker selvstændig drift og har truffet aftale med Vestforsyning A/S om levering af vand i fremtiden. Derved sløjfes boringerne ved Ryde Vandværk, og behovet for aftale om pesticidfri drift er således ikke længere nødvendig.

For to vandværker, Ejsing Vandværk og Sandagergård Vandværk, har det dog ikke været muligt for parterne at nå i mål med en aftale. Holstebro Kommune har haft møde med hhv. landboforeningen og vandværkssamarbejdet for at klarlægge karakter af uenighederne, og hvorvidt der vurderes sandsynlighed for, at der kan opnås frivillig aftale.

Man er fra begge sider enige om, at problemet er erstatningens størrelse pga. uenighed om prisen pr. hektar, samt boden, hvis aftalen misligholdes.

Teknik og Miljø vurderer på det foreliggende grundlag, at sikring af pesticidfri dyrkning inden for BNBO på borer for de to vandværker bør ske ved et pålæg efter Miljøbeskyttelsesloven, med henblik på at sikre Holstebro Kommunes indsatsplan for grundvandsbeskyttelse opfyldt.

Et sådant pålæg vil kunne meddeles af Holstebro Kommune og give grundejerne mulighed for at få prøvet vilkårene ved en uvildig instans.

Teknik og Miljø vil derfor varsle et pålæg til grundejere. Dette sker ved en proces med åstedsføretning og høring med henblik på at indhente grundejeres bemærkninger til pålægget. Sideløbende vil der køre en proces, hvor vandværkerne skal høres i forhold til at skulle betale udgifterne ved pålæggene til grundejerne.

Herefter vil endeligt pålæg og parternes bemærkninger blive forelagt udvalget til endelig beslutning.

Teknik og Miljø vil basere et udkast til pålæg på de principper, som er vedtaget i fællesskab af interessenterne og i den forbindelse inddrage viden fra tidligere taksationsafgørelser og kendskab til lokale jordpriser.

Teknik og Miljø vil på mødet gennemgå den hidtil gennemførte proces samt den forestående pålægsproces.

Indstilling

Det indstilles, at Natur-, Miljø- og Klimaudvalget tager orienteringen til efterretning.

Beslutning

Indstilling tiltrådt.

Punkt 4: Godkendelse af kystvandrådets forslag til indsatsprogram for den centrale del af Limfjorden

09.00.07-A00-1-22

Sagsfremstilling

KJ/TM/AD – NMK - ØK - BY

Som led i arbejdet relateret til vandområdeplanerne 2021-2027 er der som et forsøg på landsplan nedsat fire kystvandråd, der skal bidrage med lokal viden og har til opgave, sammen med anerkendte eksperter, at klarlægge hvad der skal til for at opnå målopfyldelse. Derudover kan Kystvandrådet komme med kvalificerede forslag til et indsatsprogram, der sikrer målopfyldelse i kystvandet, jf. EU's vandrammedirektiv.

Et af Kystvandrådene omfatter den centrale del af Limfjorden (Hjarbæk Fjord, Skive Fjord, Lovns Bredning, Risgårde Bredning og Bjørnsholm Bugt), hvor Holstebro Kommune i den østligste del af kommunen, via Karup Å, har et opland til Skive Fjord.

Limfjordsrådet har på vegne af oplandskommunerne indbudt interessenter til at deltage i et lokalt partnerskab om et kystvandråd med 19 medlemmer, udvalgt med udgangspunkt i bekendtgørelsens kriterier for nedsættelse af rådet.

Kystvandrådet for den centrale del af Limfjorden afholdt sit afsluttende møde den 5. december 2023 og besluttede på mødet i enighed:

- To prioriterede scenarier med forslag til lokalt tilpassede og forankrede indsatsprogrammer, der sikrer målopfyldelse i kystvandsområdet (bilag 1),
- Overordnede bemærkninger fra kystvandrådet til miljøministeren og byrådene i oplandet (bilag 2).

De to prioriterede scenarier samt kystvandrådets overordnede bemærkninger til miljøministeren og byrådene i oplandet er fremsendt til Miljøstyrelsen med bemærkning om, at kystvandrådets rådgivning af kommunalbestyrelserne i oplandet og overordnede bemærkninger behandles politisk i Limfjordsrådet og kommunerne i oplandet i perioden januar – marts 2024

Kystvandrådets rådgivning og forslag til indsatsprogram er opsummerende beskrevet i bilag 4.

Kystvandrådets højest prioriterede scenarie for indsatsen har fokus på at reducere behovet for udtagning af omdriftsjord i oplandet mest muligt. Det sker ved at maksimere arealet med vådområder og en maksimal indsats overfor fosfor fra dambrug og erosion i oplandet.

I det andet forslag til indsatsscenarie er indsatserne i forhold til fosfor fra dambrug og erosion reduceret, hvilket resulterer i en forøgelse af udtagningen af omdriftsjord i oplandet. Hovedkonklusioner fra kystvandrådets rådgivning kan læses i bilag 3.

Limfjordsrådets anbefaling:

Limfjordsrådet drøftede på sit møde den 26. januar 2024 kystvandrådets bemærkninger og oplæg til indsatsprogram. Limfjordsrådet besluttede på mødet at anbefale, at kommunerne i oplandet tilslutter sig kystvandrådets rådgivning.

Teknik og Miljø bemærkninger

Som det påpeges af kystvandrådet, er det væsentligt, at indsatsen for at nå god økologisk tilstand i den centrale del af Limfjorden ses i sammenhæng med de øvrige mål for natur, biodiversitet og klima, og at multifunktionalitet indgår som et element i de arealkrævende indsatser i oplandet.

Det skal understreges, at selvom der i indsatsprogrammerne anvendes et bredt spekter af virkemidler, så er den samlede udtagning af omdriftsjord til anden anvendelse, også i kystvandrådets prioriterede scenarie, betydelig og varierer afhængigt af oplandet fra under 10 % til godt 30 % (bilag 4), størst i oplandet til Hjarbæk Fjord. Samtidig betyder den foreslåede store indsats med vådområder og andre indsatser på lavbundsjord, at dyrkning i ådalene reelt skal opgives. Disse forhold og det forhold at udtagning, i de scenarier kystvandrådet foreslår, målrettes i forhold til kvælstofretentionens størrelse, betyder, at indsatsen potentielt kan have større økonomiske konsekvenser for enkeltbedrifter i oplandene.

Det er derfor afgørende, at der for det første er de nødvendige støtte-/tilskudsordninger og for det andet, at puljerne udformes på en måde, så en række virkemidler kan kombineres og det bl.a. bliver muligt at finansiere større helhedsprojekter i f.eks. ådale.

I forlængelse heraf bemærkes også, at den forsknings- og erhvervmæssige udvikling løbende introducerer nye virkemidler. Det understreger behovet for en dynamisk tilgang til indsatsprogrammets sammensætning af virkemidler, så nye virkemidler løbende kan introduceres, når den nødvendige faglige dokumentation for effekterne er tilvejebragt.

De af Kystvandrådet udførte analyser og afledte anbefalinger, samt kommunernes behandling af disse, vil indgå i statens overvejelser om, hvorvidt det skal indarbejdes i statens vandområdeplaner for 2021-2027.

Indstilling

Det indstilles, at Natur-, Miljø- og Klimaudvalget overfor Byrådet anbefaler, at Holstebro Kommune:

- tilslutter sig kystvandrådets to prioriterede scenarier med forslag til lokalt tilpassede og forankrede indsatsprogrammer, med henblik på at disse skal sikre målopfyldelse i den centrale del af Limfjorden,
- tilslutter sig kystvandrådets overordnede bemærkninger til miljøministeren og byrådene i oplandet,
- godkender at Miljøstyrelsen orienteres om Byrådets beslutning.

Beslutning

Indstilling tiltrådt.

Bilag

Bilag 1. Beskrivelse af kystvandrådets opstillede scenarier

Bilag 2. Bemærkninger fra kystvandrådet til miljøministeren og byrådene i oplandet

Bilag 3 - Kystvandrådets hovedkonklusioner

Præsentation

Punkt 5: Faunastriber i agerlandet

01.05.11-P20-21-19

Sagsfremstilling

TM/THN - NMK

De lokale landboforeninger i 8 midt/vejstjyske kommuner, med Sagro som projektkoordinator, har i perioden 2016 - 2023 arbejdet med etablering af faunastriber i marker langs rabatter, læhegn og andre småbiotoper i agerlandet. Faunastriberne skal forbedre biodiversiteten samt være med til at skabe interesse for et øget naturindhold i agerlandet. Natur-, Miljø- og Klimaudvalget har i perioden støttet projektet løbende.

I 2023 har projektet stået for etablering af 150,1 ha faunastriber hos ca. 65 landmænd, heraf 23 ha i Holstebro Kommune.

Projektet forvaltes af en styregruppe bestående af repræsentanter fra de landboforeninger, der deltager i projektet. Teknik og Miljø har været i dialog med Sagro i 2023 for at drøfte velegnede frøblandinger, placering, slåning mv. Sagro oplyser i ansøgningen for 2024, at der fortsat vil være fokus på en hensigtsmæssig placering og forvaltning af faunastriber, således at disse opnår den bedste placering og samtidig kan have størst gavnlig effekt for naturen.

For at kunne fortsætte indsatsen søger styregruppen Holstebro Kommune om et tilskud på 20.000 kr. i 2024. På grund af bred interesse vil der for 2024 være en størrelsesbegrænsning på 2,5 ha pr. deltager, således at indsatsen kan dække så mange lodsejere som muligt.

Af ansøgningen fremgår det, at det økonomiske bidrag vil gå til indkøb af frø, udarbejdelse af diverse formidlingsmaterialer herunder hjemmeside, foldere, roll-ups og skilte, sekretariatshjælp og udgifter vedrørende arrangementer og møder.

Tilskud til faunastriber kan finansieres af Natur-, Miljø- og Klimaudvalgets midler til Naturindsatser.

Økonomi har ingen bemærkninger til det økonomiske indhold i sagen.

Indstilling

Det indstilles, at Natur-, Miljø- og Klimaudvalget beslutter:

- om projekt faunastriber ønskes støttet med det ansøgte tilskud på 20.000 kr. i 2024 og finansieret af rammen til Naturindsatser.

Beslutning

Udvalget besluttede, at projekt faunastriber støttes med det ansøgte tilskud på 20.000 kr. i 2024 og finansieres af rammen til Naturindsatser.

Bilag

Bilag 1 - Faunastriber 2023 - afrapportering

Punkt 6: Lukket: Plan- og Budgetgrundlag 2025 - 2028 for NMK

00.30.02-S29-1-23

Punkt 7: Lukket: Meddelelser

00.01.53-G00-1-23

Punkt 8: Lukket: Underskrift af beslutningsprotokol

00.01.53-P35-1-23